

Forvaltningsværktøjer for cykling, herunder mountainbikere, på Naturstyrelsens arealer

Nærværende notat sammenfatter regler, retningslinjer og gode råd om cykling, særligt mountainbikere, på NST's arealer baseret på gældende lovgivning, NST-retningslinjer mv. – se i øvrigt [Kvalitetsledelsessystemet](#), hvor de konkrete retningslinjer fremgår

1. Lovgivning
2. Formidling
3. Lokale aftaler med cyklister
4. Kontakt til brugerne
5. Politianmeldelse og samarbejde med politiet
6. Anlæg af mountainbikebaner
7. Helt eller delvist forbud mod cykling

1. Lovgivning

Hvor man må cykle fremgår af naturbeskyttelsesloven mv., nemlig på veje og stier i skove, klitfredede arealer samt udyrkede arealer, jf. adgangsvejledningen om cykling i off. skov. Men kun hvis vejene/stierne fremtræder som egnet til cykling med en "almindelig cykel" (ikke nærmere defineret), og de samtidig har karakter af "permanente, menneskeskabte færdselsbaner".

Uden styrelsens tilladelse må man derfor ikke, uanset cykeltypen, cykle udenfor veje og stier, fx i skovbunden, på dyreveksler, ned ad klitter, på stranden, på stendiger, ad midlertidige kørespor, spor opstået efter heste, cyklister o.a.

Stier/spor kan opstå lovligt, fx gennem markering fra ejerens side, eller gennem ulovlig færdsel. De kan også være opstået efter en gruppe hestes lovlige passage gennem skovbunden, eller efter ulovlig cykling gennem skovbunden. Da brugeren må formodes ikke at have kendskab til, hvordan sporet/stien er opstået, er det ejerens ansvar at agere, hvis der ikke ønskes yderligere færdsel på disse ulovligt eller tilfældigt opståede spor. Cyklister vil nemlig ofte være i god tro, da de ikke kan se, at de bruger 1) et lovligt opstået spor, fx efter en gruppe hestes passage gennem skovbunden, eller 2) et spor opstået gennem ulovlig cykling i .

Ønskes færdslen bragt til ophør, skal man derfor hurtigst muligt gribe ind med at fjerne adgangen til en ulovligt eller tilfældigt opstået sti, inden stien bliver permanent. Det sikreste er at fjerne adgangsretten ved fysisk at fjerne stien, fx gennem harvning. Ejeren har i skove ret til at foretage "udlæg af kvas" eller på anden lignende måde at forhindre færdsel på de stier, der er opstået efter 1) og 2) ovenfor. Bemærk dog, at færdselsloven forbyder at efterlade noget på en sti til fare eller ulempe for færdslen – det kunne fx være grene, stammer eller lign., som i sagens natur er til "ulempe" og kan medføre ulykker for en cyklist, der uforvarende kører ind i dette.

Der kan opsættes informationsskilte ved stier opstået efter 1) og 2) med henstilling om ikke at benytte stien. Vær dog opmærksom på, at NST ikke ønsker alt for mange skilte opsat. Derfor anbefales det for at imødekomme problemer med cykling på ulovlige eller tilfældigt opståede spor, at opsætte informationstavler ved skovens indgange med omtale af både generelle regler og opfordringer om ikke at cykle i hele eller dele af skoven. For et egentligt forbud henvises til afsnit 7.

Naturstyrelsen kan nedlægge veje og stier, der giver adgang til skovens øvrige vejsystem efter anmeldelse til kommunalbestyrelsen. Andre veje og stier i skoven kan frit omlægges/ nedlægges

Hvordan man må cykle fremgår af [færdselsloven](#), som også gælder i naturen. Trafikanter, herunder såvel gående som cyklister, skal altid optræde hensynsfuldt og udvise agtpågivenhed og i øvrigt altid afpasse hastigheden efter forholdene med særligt hensyn til andres sikkerhed. Gående på en sti eller skovvej må ikke være til ulempe for kørende på kørebanen. Kørendes hastighed skal afpasses efter forholdene med særligt hensyn til andres sikkerhed. Almindelig vigepligt (højrevigepligt) skal overholdes.

Cyklers udseende er omfattet af [cykeludstyrsbekendtgørelsen](#), og de skal have monteret reflekser, klokker og lygter, som i lygtetændingstiden skal være tændte. Lygterne skal sidde fast på cyklen og må ikke anvendes, så "andre førere kan blændes", jf. færdselsloven. Lygter, som sidder på cyklen, skal være markedsført til brug på cykler for at være lovlige. Lygter på cyklisten er ikke reguleret, og derfor kan lygter med 4000 lumen godt *lovligt* sidde på fx en hjelm, men ikke som den faste lygte på selve cyklen. Bemærk at adgangsbekendtgørelsen regulerer brugen af projektører, men ikke cykellygter.

Erhvervs mæssig brug af NST's arealer kræver altid tilladelse, fx hvis det sker som led i en cykeludlejningsvirksomheds bærende driftsgrundlag. Virksomheden er forpligtet til at få NST's tilladelse – ellers er det en overtrædelse af adgangsbekendtgørelsen. En sådan aftale kan, udover at regulere den erhvervs mæssige brug af styrelsens arealer, også bidrage til en indtægt – se [styrelsens betalingspolitik](#).

2. Formidling

Gensidig respekt, hensyntagen og forståelse på tværs af brugergrupper og hensyn til naturen er en vigtig del af løsningen af eventuelle problemer. Brug derfor formidling som et aktivt værktøj – det kan reducere konflikter betydeligt. Ofte afhjælper en målrettet dialog, lokale kampagner eller information via medierne evt. konflikter.

Mtb-muligheder formidles på hjemmesiden i et samlet "[mtb-univers](#)". styrelsens cykel/mtb-ruter, cykelfoldere mv. skal fremgå af www.udinaturen.dk, som også er åben for eksterne inddatører.

Udover kontakt til lokale medier, klubber o.lign er cykelforhandlere ofte et godt sted at skabe kontakt til, da forhandleren for mange mtb-ryttere er det lokale mødested og ikke klubben.

Kampagner gennemføres typisk lokalt i samarbejde med en lokal mtb-organisation. Fx var kampagnen "Vis hensyn" i 2009 målrettet naboer og brugere af Geel Skov og gennemført i samarbejde mellem Lyngby-Taarbæk og Rudersdals kommuner, Dansk Kennel Klub, Mountainbike DK og NST HST.

Senest er "[Flink af Natur](#)" igangsat på landsplan i samarbejde mellem Danmarks Cykle Union, DGI og NST, og der er udviklet et fælles nationalt mtb-kodeks med fokus på "Kør hvor du må", "Kør ansvarligt" og "Vis hensyn" <http://naturstyrelsen.dk/naturoplevelser/aktiviteter/mountainbike/#kodeks> For at sikre fælles udbredelse af kodekset er det aftalt, at kodekset fremover bruges på alle formidlingssteder, kortbilag, folder, skilte, i MTB samarbejdsaftaler eller i kommercielle MTB-aftaler. Kodekset kan evt. suppleres med lokale retningslinjer og forhold.

Kun en lille del af naturbrugerne opfatter cyklister, herunder mtb'er, som en gene under deres tur i naturen. Fx oplyste mindre end 1 % af de naturbesøgende i en landsdækkende undersøgelse i

2013/2014, at de blev generet af cyklister/mtb'ere ved seneste naturbesøg, men undersøgelsen viser også, at der lokalt kan være betydelige forskelle fra de landsdækkende resultater.

3. Lokale aftaler

Lokalt er der med f.eks. mtb-klubber, brugergrupper eller lokalforeninger indgået samarbejds- og driftsaftaler for mtb-ruter på styrelsens arealer.

Det har vist sig at være en stor styrke at få engagerede lokale mtb-grupper og brugergrupper til at påtage sig frivilligt arbejde med anlæg og vedligehold af mtb-spor. Flere steder passer en sådan brugergruppe efter aftale næsten selv mtb-sporet med friklipping og rydning. Det kan være forholdsvis nemt at skabe et godt samarbejde med en lokal mtb-klub eller brugergruppe, men det kræver typisk ressourcer at holde gruppen i gang. Nogle grupper har dog – i god tro – været lidt for kreative med at anlægge nye faciliteter på en eksisterende bane uden godkendelse fra NST. Derfor er det vigtigt at gennemgå banen, jf. paradigme for aftale om mtb.

Evt. konflikter mellem mtb'ere og andre brugergrupper kan ofte betinge en særlig indsats, da brugergrupper har en tendens til at "se sig onde på" de andre.

Sørg altid for at få nedskrevet aftaler, i sin simpleste form kan det være en mail, hvor vilkårene for en begrænset aftale kan beskrives – brug aldrig mundtlige aftaler. Se også afsnit 6.

4. Kontakt direkte til brugerne

Kontakt direkte til brugerne kan ske gennem fx skiltning ved skovens indgange, foredrag, snak med cyklister i skoven m.v.

En betydelig del af cyklister/mtb'ere er ikke organiseret på traditionel vis. I stedet kan det lokale mtb-værksted eller cykelsalgssted være et godt kontaktsted.

Et godt virkemiddel har vist sig at være arbejdsdage med samarbejdspartnere, brugere af mtb-ruten mv. Deltagerne mødes, faciliteterne sættes i stand, og adfærd, uheldige episoder m.v. kan drøftes mellem brugergrupperne og NST.

NST's personale kan i sagens natur ikke være alle steder, og skovens gæster kan derfor være "øjne og ører" i f. t., hvor der er konkrete problemer og årsagen hertil.

5. Politianmeldelse

Lovovertrædelser anmeldes som udgangspunkt til politiet. Anmeldelser skal kvalitetssikres inden de afsendes ([er der en beboer på den oplyste adresse?](#) (se pkt. 4.4 i link) og er der de relevante oplysninger om cyklen og cyklisten, tidspunkt/sted, fotos/film som dokumentation mv.). Få politiet til at underrette NFE'en, hvis politiet ikke udsteder et bødeforlæg. Hvis politiet ikke foretager sig videre efter et antal anmeldelser orienteres AFP.

For at få en smidig sagsgang hos politiet kan politiet kontaktes generelt for en drøftelse af, hvordan enheden kontakter politiet i tilfældige af potentielt vanskelige situationer for NST's personale. Men også med fordel som led i lokale kampanjer.

6. Anlæg af mountainbikeruter og downhill-baner

Undersøgelser fra hele verden viser, at cykelrytterne ikke ser sig selv som dem, der skaber problemer, men at de gerne vil have egne spor for at forebygge problemer.

Borgerne færdes på eget ansvar i naturen. For særlige faciliteter til brug for publikum har domstolene, fx i Eshøj Plantage i Thy, lagt til grund, at der påhviler opstilleren af faciliteten et særligt ansvar. Ansvar for skade som følge af fx uansvarlighed eller passivitet fra NST's side afgøres af domstolene efter dansk rets almindelige erstatningsregler. Uanset hvem, der ejer en facilitet på NST's arealer, vil

offentligheden forvente, at faciliteter på NST's arealer er i orden. Aftaler om spor skal følge paradigmet.

Mtb-spor kan bestå af naturlige elementer, fx mindre rødder, stød, stammer, sten, løst sand, mudder, vandpytter eller lign., som dels fordrer forskellige grader af køretekniske evner, dels kan forventes ved færdsel i naturen, **og anlagte elementer**, fx smalle boardwalks på bløde steder, broer over grøfter, udlagte stammer til at køre på, flyvehop eller drops, opbyggede sving eller udlagte stammer/sten for at forhindre erosion.

Ved etablering/ændringer af et spor skal man overveje fx forholdet til driftsplanens retningslinjer (zoning), driftsplanændringer/-tillæg, påvirkningen af driftsbudgettet/indtægtsgrundlaget eller certificeringen. Men også forhold som beskyttelse af sårbar natur, påvirkning af andre brugergrupper og sikkerheden, fx så man ikke uforvarende kommer ind på strækninger, som kan overstige rytterens evner. PUB-netværkets anbefalinger bør som udgangspunkt følges, fx i f. t. at undgå erosion.

Downhill-baner er anlæg, som i modsætning til mtb-spor tydeligt signalerer, at det er noget adskilt fra resten af skoven, og man ikke umiddelbart kan komme ind på banen uden at passere en afmærkning/skiltning mv. Der skal her altid skiltes om banens mulige farlighed.

Der må ikke etableres/bygges hop, fx flyvehop, på mtb-spor, men godt på downhill-baner. Der kan være behov for at indhente tilladelser fra fx skovlovens § 11 (anlæg, byggerier, terrænændringer eller jordarbejder), planloven (zonebestemmelserne), byggeloven (sikkerhed ved brug af faciliteten for både brugeren og så andre ikke kommer uforvarende ind på sporet), eller naturbeskyttelsesloven (N2000, § 3). Bemærk at det er karakterne af aktiviteten, som afgør om der skal indhentes tilladelse, en afmærkning af et spor uden fx jordarbejder kræver ikke tilladelse fra skovloven.

Sporet skal være egnet og attraktivt for både begynderne som elitesportsudøverne ved, at sporet rummer forskellige sværhedsgrader, fx som et let gennemgående mtb-spor med mulighed for tilvalg undervejs af sværere delstrækninger.

Når først sporet er etableret, kan andre brugere lovligt bruge det. NST kan med skilt angive, at et spor er forbeholdt særlige brugergrupper, men det sker kun, hvis der er særlige hensyn, fx en blindesti, og skiltningen skal være så tydelig, så andre ikke uforvarende kan komme ind på sporet.

Uautoriserede faciliteter skal straks fjernes, hvis 1) faciliteten ikke kan godkendes af NFE'en, fx fordi den er uhensigtsmæssigt udformet eller ulovlig, eller 2) der ikke straks kan indgås aftale med fx bagmændene bag faciliteten/en lokal klub om vedligeholdelse mv., eller 3) faciliteten er placeret et sted, hvor man ikke forventer det, fx et kunstigt skabt hop eller en balancebom på en mtb-bane, eller 4) faciliteten ikke er tilpasset omgivelserne/terrænet eller 5) andre hensyn spiller ind. Se yderligere inspiration for anlæg, deres størrelser mv. i paradigmet.

Igennem "10 Spir" er der indført fast farvekodning for sværhedsgrader, se "[mtb-univers](#)". Skiltning skal følge [designmanualen](#) – ellers kontakt Presse og Kommunikation.

7. Helt eller delvist forbud mod cykling

NFE'erne kan efter godkendelse fra AFP, forbyde cykling i skove, jf. naturbeskyttelseslovens § 23, stk. 8, hvis der er behov for beskyttelse af dyre- eller plantelivet, jf. naturbeskyttelseslovens § 26, stk. 1. Det er fx sket på Søstien langs Furesøen (NST ØSJ).

AFP kan efter indstilling fra NFE'en - helt eller delvis forbyde offentlighedens adgang, hvis særlige forhold taler for det, men der skal være væsentlige grunde til at lukke arealer efter denne bestemmelse. Den tages derfor kun i brug, hvis det ikke er muligt/tilstrækkeligt med alternative løsninger. Forbud mod cykling er fx indført omkring sårbare søer på NST SHL eller en total lukning for offentligheden for at beskytte traner og tinksmede i NST THY.